

И.У. Сагиндиков¹, Г.С. Ерсұлтанова², Н.Б. Тоғызбай^{*3}, Н.Н. Жумаханова⁴

ҚР ҒЖБМ «Ұлттық тестілеу орталығы» ШЖҚ РМК, Астана қ, Қазақстан Республикасы

*e-mail: nur83b@mail.ru

¹ORCID 0009-0004-5522-0649, ²ORCID 0000-0001-9503-7217,

³ORCID 0009-0002-8644-6830, ⁴ORCID 0009-0001-2296-1262

ҚАЗТЕСТ ЖҮЙЕСІНДЕГІ АШЫҚ ТЕСТ ТАПСЫРМАЛАРЫ: ЖАЗЫЛЫМ МЕН АЙТЫЛЫМ ТАПСЫРМАЛАРЫНЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Мақалада ҚАЗТЕСТ жүйесіндегі ашық тест тапсырмаларының ғылыми-әдістемелік негіздері мен олардың тілдік құзыреттілікті кешенді бағалаудағы рөлі жан-жақты қарастырылады. Зерттеу барысында ашық тест тапсырмаларының ерекшеліктері, қысқаша мазмұны, жазылым мен айтылым дағдыларының құрылымы, мазмұны және бағалау критерийлері егжей-тегжейлі талданған. Ашық форматтағы тапсырмалар дайын жауап нұсқаларын таңдауға емес, тестіленушінің өз ойын еркін, логикалық жүйеде және грамматикалық тұрғыдан дұрыс жеткізу қабілетін анықтауға бағытталады. Мұндай тәсіл тілдік білімді өмірлік жағдаяттарда қолдану икемін, коммуникативтік және когнитивтік дағдыларды, шығармашылық қабілеттер мен мәдени сәйкестікті бағалауға мүмкіндік береді. Жазылым мен айтылым дағдылары Блум таксономиясы және коммуникативтік құзыреттілік теориясы тұрғысынан қарастырылып, олардың когнитивтік, социолингвистикалық және психолингвистикалық қырлары сараланған. Жазылым және айтылым тапсырмаларына зерттеу жүргізу барысында, аймақтық тест нәтижелерін салыстыру оңтүстік өңірлерде айтылым көрсеткіштерінің басым, ал жазылым нәтижелерінің төмен екенін көрсетті. Бұл тілдік ортаның ауызекі коммуникацияға бағытталуымен және жазба тіл тәжірибесінің жеткіліксіздігімен байланысты. Мақалада қазақ тілін меңгеру деңгейін бағалау сапасын жетілдіру, жазылым мен айтылымды интеграцияланған оқыту және ұлттық-мәдени контексті ескеретін бағалау жүйесін дамыту бойынша әдістемелік ұсыныстар берілген.

Түйін сөздер: ҚАЗТЕСТ, ашық тест тапсырмалары, жазылым, айтылым, бағалау критерийлері, тілдік құзыреттілік.

Кіріспе

Қазіргі жаһандану дәуірінде білім беру жүйесінде тілдік құзыреттілікті дамыту мен оны объективті бағалау мәселесі ерекше өзектілікке ие болып отыр. Тілді меңгеру деңгейін анықтау – жеке тұлғаның коммуникативтік, мәдени және когнитивтік қабілеттерін кешенді бағалауға мүмкіндік беретін маңызды көрсеткіш. Заманауи педагогикалық парадигма бойынша тіл үйрету тек грамматикалық ережелер мен лексикалық бірліктерді меңгерумен шектелмей, сол білімді нақты өмірлік жағдаяттарда орынды әрі тиімді қолдана білу дағдысын қалыптастыруды көздейді. Осы тұрғыда ҚАЗТЕСТ тапсырмаларының мазмұны тілдік құзыреттіліктің барлық құрамдас бөліктерін қамтуға бағытталған. Жазылым мен айтылым тапсырмалары тестіленушінің ой-санасын, шығармашылық қабілетін, тілдік білімін нақты қолдану қабілетін көрсетеді. Сонымен қатар, тапсырмалардың құрылымы когнитивтік, социолингвистикалық және мәдени аспектілерді ескере отырып жасалған, бұл әртүрлі контексттерде тілдік әрекет қабілетін бағалауға мүмкіндік береді.

ҚАЗТЕСТ жүйесінің ғылыми негізі тілдік білімді функционалды-коммуникативтік тұрғыдан бағалау тұжырымдамасына сүйенеді. Бұл бағыт тіл үйренушінің грамматикалық сауаттылығын ғана емес, сонымен қатар оның нақты әлеуметтік және мәдени жағдаяттарда тілді орынды қолдану білігін кешенді түрде өлшеуге мүмкіндік береді [1, 2]. Мұндай тәсіл тілді меңгерудің сапалық деңгейін дәл бағалап, оны халықаралық тілдік стандарттармен (мысалы, CEFR – Common European Framework of Reference for Languages) салыстыруға жағдай жасайды.

Сондықтан тілдік құзыреттілікті өлшеу мен бағалауда ҚАЗТЕСТ жүйесін ғылыми тұрғыдан зерделеу – қазақ тілін екінші немесе шет тілі ретінде оқытудың тиімділігін арттыру, бағалау үдерісін стандарттау және тіл үйретудің сапасын арттыру бағытындағы маңызды ғылыми-әдістемелік міндеттердің бірі болып табылады.

Бұл жүйе тіл үйренушінің қазақ тілін меңгеру деңгейін халықаралық стандарттарға сәйкес айқындауға бағытталған және тілдік құзыреттіліктің барлық құрамдас бөліктерін – тыңдалым, оқылым, жазылым, айтылым дағдыларын кешенді түрде қамтып, тілдік білімнің функционалдық жағын анықтауға бағытталған. Бұл дағдылардың ішіндегі жазылым мен айтылым тапсырмалары ашық тест тапсырмалары ретінде беріледі және тестіленушінің тілдік құзыреттілігін кең көлемде бағалауға бағытталады.

Ашық тест тапсырмалары – бұл тестіленушіге дайын жауап нұсқалары ұсынылмайтын, еркін түрде өз ойын жазбаша немесе ауызша түрде білдіруді талап ететін тапсырма түрі. Ол көп таңдаулы тесттермен салыстырғанда тестіленушінің тілдік дағдыларын тереңірек бағалауға әсіресе, тілдік білімді практикалық тұрғыда қолдануға басымдық береді. Сонымен бірге, тапсырмалар арқылы тек лексика-грамматикалық білім ғана емес, ойды жүйелеу, дәлелдеу, пікір білдіру сияқты жоғары деңгейлі тілдік дағдылар бағаланады. Адамның тілдік қорын, логикалық ойлауын, пікірін дәлелдей алуын және тілдік жағдаятқа бейімделуін бағалауға мүмкіндік туады [3, 4].

Зерттеу материалдары мен әдістері

Тілді меңгеру үдерісінде тестіленуші тұлғаның негізгі міндеті – өз ойын жүйелі, түсінікті және мәдени контекстке сай түрде жеткізе алу. Осы тұрғыда жазылым мен айтылым дағдылары – тестіленушінің тілдік құзыреттілігін бағалаудың басты көрсеткіштері.

Жазылым дағдысының әдіснамалық сипатына тоқталатын болсақ, жазылым дағдысы тестіленушінің тілдік білімін жүйелеу және өз ойын логикалық құрылымда жеткізу қабілетін бағалайтын маңызды көрсеткіш.

1-кесте – ҚАЗТЕСТ жүйесіндегі ашық тест тапсырмаларының әдіснамалық және бағалау ерекшеліктері

Ерекшелік түрі	Қысқаша сипаттамасы
Еркін жауап формасы	тестіленуші ойын өз сөзімен, еркін құрылымда жеткізеді
Коммуникативтік құзыреттілікті бағалау	тілдік білімнен бөлек, ойды жүйелеу, дәйектеу, стильдік дәлдік дағдылары бағаланады
Сапалық бағалау	тапсырма нәтижесі балдық жүйе арқылы арнайы әзірленген бағалау критерийлері негізінде сарапшылар тарапынан бағаланады
Уақыт пен ресурсты қажет етеді	автоматтандырылған жүйемен бағаланбайды, сондықтан бағалау барысында тіл мамандары мен сарапшылар қатысады

Б. Блумның танымдық таксономиясы бойынша жазылым жоғары деңгейдегі ойлау операцияларын – талдау, жинақтау және бағалау қабілеттерін іске қосады. Тестіленуші жазба мәтін құрастыру барысында тек тілдік білімін емес, сонымен қатар сыни ойлау және өзіндік пікір білдіру қабілетін көрсетеді [5].

Флауэр мен Хейес ұсынған модельге сәйкес, тестіленуші жазба мәтін құрастыру барысында төрт негізгі кезеңнен өтеді:

1. Жоспарлау – тестіленуші мәтін тақырыбын талдап, негізгі ойды анықтайды;
2. Мәтінді құрастыру – ойды жүйелі сөйлемдер арқылы жеткізеді;
3. Редакциялау – тілдік және грамматикалық қателерді түзетеді;
4. Бағалау – жазылған мәтіннің құрылымдық, мазмұндық және стильдік сәйкестігін тексереді.

Бұл кезеңдер жазылым тапсырмаларын орындау барысында тестіленушінің когнитивтік белсенділігін және тілдік жауапкершілігін арттырады [6].

Жазылымды бағалау ойды жүйелі, түсінікті жеткізу қабілеті, лексикалық сөз байлығы, грамматикалық және орфографиялық сауаттылық және мәдени сәйкестік сияқты аспектілерге сүйенеді. Мысалы, эссе кезінде тестіленуші өз көзқарасын нақты дәлелдермен негіздеп, қазақ мәдениетіне тән тілдік ерекшеліктерді орынды қолдана білуі тиіс.

Осылайша, тестіленушінің жазылым нәтижесі оның тілдік құзыреттілігін ғана емес, тұлғалық ойлау деңгейін және мәдени бағдарын да айқындайды.

Айтылым тестіленушінің тілдік бірліктерді нақты жағдаятта орынды қолдану дағдысын көрсететін бағалау түрі. Д. Хаймстың коммуникативтік құзыреттілік теориясы бойынша, айтылымды меңгерген тұлға грамматикалық тұрғыдан дұрыс сөйлеумен қатар, әлеуметтік жағдаятқа сай тілдік мінез-құлық таныта білуі қажет [7].

Айтылым тапсырмаларын орындау кезінде тестіленушінің келесі дағдылары бағаланады:

- сөйлеудің анықтылығы мен мәнерлілігі – ойды түсінікті және әсерлі жеткізе білу;
- грамматикалық дұрыстық – сөйлем құрылымдарының сауатты қолданылуы;
- дыбыстау мен интонацияның табиғилығы – қазақ тіліне тән фонетикалық нормаларды сақтау;

– лексикалық қор мен сөйлеу қарқыны – сөз байлығы мен коммуникативтік еркіндік деңгейі.

Тестілеу кезінде айтылым әрекеті көбіне монолог пен ситуациялық сұрақтарға жауап беру түрінде ұйымдастырылады. Мұндай тапсырмалар тестіленушінің тілдік білімін өмірлік жағдаяттармен ұштастыруға мүмкіндік береді.

Тілдік білім берудің басты мақсаты – тіл үйренушінің тілдік тұлға ретінде қалыптасуын қамтамасыз ету, яғни оның коммуникативтік құзыреттілігін дамыту. Осы тұрғыда тілдік қатысымның өнімді түрлері саналатын жазылым мен айтылым дағдыларының әдіснамалық негіздерін ғылыми тұрғыдан талдау өзекті мәселе болып табылады. Бұл дағдылар адамның когнитивтік, лингвистикалық және әлеуметтік тәжірибесін біріктіре отырып, тілдік әрекеттің мағыналық және мәдени қырларын айқындайды.

Нәтижелер және талқылау

Бүгінгі күні аталған мәселені шешу жолында қазақстандық бағалау жүйесі ҚАЗТЕСТ тест тапсырмаларын әзірлеуде көп жылғы тәжірибе, педагогикалық өлшемдер мен білім сапасын бағалауда үлкен жетістіктерге қол жеткізген халықаралық ұйымдар мен шетелдік тест компанияларының тәжірбиесін зерделеп, жаңашыл әдіс-тәсілдерді қолдануда.

ҚАЗТЕСТ жүйесіндегі жазылым тапсырмалары – тестіленушінің жазбаша тілдік құзыреттілігін жан-жақты анықтауға бағытталған. Бұл тапсырмалар адамның ойын қағаз бетінде логикалық, грамматикалық және стилистикалық тұрғыдан дұрыс жеткізе білу қабілетін анықтайды. Тіл үйренуші тек сөздерді білуімен немесе грамматиканы меңгеруімен ғана емес, сол білімді нақты жазбаша коммуникацияда қолдана алуымен бағаланады. Сондықтан жазылым тапсырмалары тілдік білімнің практикалық құндылығын тексеруге мүмкіндік береді.

Бұл тапсырмалар арқылы адамның қазақ тіліндегі жазу дағдылары, ойды құрылымды, логикалық түрде жеткізу қабілеті, грамматикалық және стилистикалық нормаларды сақтау деңгейі бағаланады.

2-кесте – ҚАЗТЕСТ жүйесіндегі жазылым дағдысын бағалау өлшемдері мен ерекшеліктері

Ерекшелік	Қысқаша сипаттама
Құрылымдылық	Жазба жұмыста кіріспе, негізгі бөлім, қорытынды болу
Мазмұнның тереңдігі	Тақырыпты ашу, дәлел келтіру, нақты мысалдар беру
Тілдік құралдарды қолдану	Грамматикалық дұрыстық, сөйлем құрылымы, стилистика
Орфография мен пунктуация	Сауатты жазу дағдысы ескеріледі
Ұлттық-мәдени контекст	Қазақ тіліне тән лексика мен стильдік ерекшеліктер қолданылады

Әр ерекшелігіне толықтай тоқталатын болсақ, ең алдымен олардың құрылымдылық сипатқа ие екенін айту қажет. Әрбір жазба жұмысында кіріспе, негізгі бөлім және қорытынды сияқты бөліктердің болуы талап етіледі. Бұл құрылым тестіленушінің ойын жүйелі жеткізуіне, мәтіннің логикалық бірізділігін сақтауға мүмкіндік береді. Кіріспе бөлімде тақырып таныстырылып, негізгі ой айқындалады; негізгі бөлімде дәлелдер мен мысалдар келтіріледі; ал қорытындыда жалпы түйін жасалып, пікір қорытындыланады.

Екінші ерекшелік – мазмұнның тереңдігі. Жазба жұмысында тақырыптың мәнін ашу, ойды нақты дәлелдермен негіздеу және өмірлік немесе әдеби мысалдар келтіру маңызды. Терең мазмұн тестіленушінің танымдық деңгейін, сыни тұрғыдан ойлау қабілетін және дербес пікір қалыптастыру дағдысын көрсетеді. Келесі ерекшелік ретінде тілдік құралдарды қолдану атап өтіледі. Жазба жұмысында грамматикалық тұрғыдан дұрыс сөйлемдер құрау, сөз тіркестерін орынды пайдалану және стилистикалық үйлесімділікті сақтау талап етіледі. Бұл аспект тіл мәдениетінің деңгейін және жазу шеберлігін айқындайды.

Сонымен қатар, орфография мен пунктуация да маңызды рөл атқарады. Сауатты жазу дағдысы – тілдік нормаларды меңгерудің басты көрсеткіші. Дұрыс жазылған мәтін оқырманға түсінікті әрі әсерлі болады, ал тыныс белгілерін дұрыс қою ойдың нақтылығын қамтамасыз етеді.

Соңғы ерекшелік – ұлттық-мәдени контексті сақтау. Қазақ тілінде жазылған жұмыстарда ұлттық дүниетанымға, мәдениетке тән лексика мен стильдік ерекшеліктердің қолданылуы мәтіннің табиғилығын арттырады. Бұл тестіленушінің ұлттық құндылықтарға құрметін және ана тілін меңгеру деңгейін көрсетеді. Осылайша, жазба жұмыстары тек тілдік біліктілікті ғана емес, сонымен қатар ойлау жүйесін, мәдени сауаттылықты және шығармашылық қабілетті көрсететін күрделі оқу-танымдық әрекет түрі болып табылады.

IELTS, TOEFL сияқты халықаралық жүйелерде де жазылым тапсырмалары, көп жағдайда академиялық стильге бағытталып, бейтарап мәдени ортаға бейімделген. Ал ҚАЗТЕСТ жүйесінде жазылым – ұлттық контексте, қазақ тілінің стильдік нормалары мен мәдени мазмұнына сәйкес құрастырылады.

Жазылым тапсырмаларына эссе, сурет бойынша сипаттама жазу сияқты түрлері кіреді, олар тестіленушінің нақты өмірлік немесе академиялық жағдайларда жазбаша қарым-қатынас жасау қабілетін көрсетеді. Эссе – жазылым тапсырмаларының кең таралған, мазмұнды және күрделі түрі. Эссе жазу арқылы тестіленушінің тілді меңгеру деңгейі ғана емес, ойлау қабілеті, көзқарасын дәлелдеу шеберлігі, логикалық жүйелілік сияқты маңызды дағдылары анықталады [8].

Эссе алу мақсаттары:

- Ойын жүйелі түрде жеткізе білу қабілетін тексеру;
- Сын тұрғысынан ойлау деңгейін бағалау;
- Тілдік қор мен грамматикалық құрылымдарды тиімді қолдануын байқау;
- Коммуникативтік жағдаятқа сай жазбаша жауап дайындай алуын бағалау;
- Тақырыпты түсіну және оған жеке көзқарасын білдіре алуын анықтау.

Эссе – тек лингвистикалық тұрғыда емес, тұлғалық тұрғыдан да бағалауға мүмкіндік береді. Ол тестіленушінің пікірін айту біліктілігін, мәтін құрау логикасын, тілдік және мәдени нормаларды сақтауын бір мезгілде тексереді.

Эссе арқылы бағаланатын дағдылар:

Эссе арқылы бағаланатын дағдылар бірнеше негізгі аспектілерден тұрады, олардың әрқайсысы тестіленушінің ойлау қабілеті мен тілдік құзыретін жан-жақты көрсетеді. Біріншіден, танымдық дағды маңызды рөл атқарады. Бұл дағды арқылы тестіленуші берілген ақпаратты талдап, оны басқа деректермен салыстырып, логикалық қорытынды шығара білуі тиіс. Танымдық тұрғыдан дамыған эссе авторы өз ойын дәлелмен, дәйектемемен ұштастыра алады.

Екіншіден, коммуникативтік дағды бағаланады. Эссе жазу барысында тілдің нақты жағдаятқа сай қолданылуы, ойдың айқын әрі түсінікті жеткізілуі үлкен мәнге ие. Автор өз көзқарасын оқырманға әсерлі түрде ұсына білуі керек.

Үшіншіден, грамматикалық дағды эссенің сапасын айқындайтын негізгі көрсеткіштердің бірі. Мұнда морфологиялық және синтаксистік құрылымдарды дұрыс пайдалану, сөз тіркестерін сауатты құра білу дағдылары бағаланады. Тілдік нормалардың сақталуы – жазбаша жұмыстың мәдени деңгейін көрсететін белгі.

Сонымен қатар, стилистикалық дағды да ерекше назарда болады. Автор ресми және бейресми стильдерді ажыратып, таңдалған тақырыпқа сай тілдік құралдарды орынды қолдануы қажет. Стильдің бірізділігі мен мақсатқа сәйкестігі эссенің әсерін күшейтеді.

Соңғысы – мазмұндық дағды. Бұл дағды тақырыпты толық ашу, нақты дәлелдер мен мысалдар арқылы ойды негіздеу қабілетін қамтиды. Эссе мазмұнының тереңдігі мен қисындылығы жазушының жалпы білім деңгейін және сыни тұрғыдан ойлау қабілетін айқындайды.

Осылайша, эссе жазу процесі тек тілдік білімді ғана емес, сонымен бірге танымдық, коммуникативтік және шығармашылық қабілеттерді кешенді түрде дамытады.

Сонымен қатар, жазылым тапсырмаларына суретті қолданудың негізгі ерекшелігі – сурет тестіленушінің ойлануына, қиялын дамытуға және мазмұнды мәтін құрастыруына түрткі болуы. Сурет жазылымға тікелей бағыт-бағдар беріп, тақырыпты нақтылауға және идеяны визуалды түрде ұсынуға көмектеседі. Біріншіден, сурет тестіленушінің тақырыпты түсінуін жеңілдетеді, өйткені ол абстрактілі ойды нақты бейнелер арқылы қабылдайды, көрнекі материал назарды шоғырландырып, жазуға ынталандырады.

Екіншіден, сурет ойды жүйелеуге және мәтін құрылымын жоспарлауға мүмкіндік береді. Тестіленуші суреттегі оқиғаның басталуын, дамуын және аяқталуын өз қиялымен толықтыра отырып, логикалық тізбекті сақтауға ұмтылады.

Үшіншіден, сурет арқылы жазылым тапсырмасы шығармашылық дағдының деңгейін көрсетеді. Тестіленуші өз сезімін, көзқарасын, болжамын немесе пікірін бейнеге сүйене отырып еркін жеткізеді. Сонымен бірге, коммуникативтік және тілдік дағдыларды қатар дамытуға ықпал етеді. Сурет мазмұны сипаттала отырып, сөздік қорының деңгейін, грамматикалық құрылымдарды орынды қолдануы және өз ойын жүйелі жеткізуге машықтануы көрініс табады. Осылайша, жазылым тапсырмасына сурет беру – тестіленушінің шығармашылық белсенділігінің деңгейін, ойлау мен тілдік дағдыларды табиғи, қызықты жолмен жеткізудегі тиімді әдісі болып табылады.

Бағалау критерийлері – бұл белгілі бір тапсырма немесе қызмет нәтижесін бағалау үшін қолданылатын нақты талаптар мен өлшемдер жиынтығы. Олар оқушының, студенттің немесе тәжірибешінің жетістігін объективті, айқын және жүйелі түрде анықтауға мүмкіндік береді. Критерий – белгілі бір талап немесе өлшем, яғни тапсырманың қандай қасиеттері мен параметрлері бағаланатыны. Бағалау критерийлері – бұл бірнеше критерийлерден құралған кешенді жүйе, олар бойынша нәтиже салыстырылады және баға беріледі.

Бағалау критерийлерінің мақсаты мен маңызына тоқталса,

1. Айқындық пен әділдік басты орында. Критерийлер тапсырмада не талап етілетінін нақты көрсетеді. Бұл бағалаудың ашық әрі әділ өтуін қамтамасыз етеді.

2. Объективтілік. Бағалау субъективизмге жол бермей, нақты көрсеткіштерге сүйенеді. Бұл әсіресе тестілеу мен емтихандарда өте маңызды.

3. Кері байланыс үшін негіз. Оқушыға немесе тәжірибешіге өз нәтижесін түсініп, келесі жетілдіру бағыттарын анықтауға көмектеседі.

4. Оқыту мен оқудың интеграциясы. Критерийлер оқу мақсаттарымен тығыз байланысты болғанда, олар оқыту процесін тиімді ұйымдастыруға, оқу материалын жетілдіруге септігін тигізеді.

Жазылым бөлігінде бағаланатын басты критерийлер,

1. Мазмұнның толықтығы мен құрылымы

Жазылымның ең басты критерийлерінің бірі – мазмұнның тапсырма тақырыбына толық сәйкес болуы және оның логикалық құрылымы.

Мазмұнның толықтығы – тәжірибеші берілген тақырыпты жан-жақты ашып, қажетті мәселелерді қамтып, ойды толық жеткізуі керек. Мазмұнның шектеулі немесе қисынсыз болуы бағаға кері әсер етеді.

Құрылымның болуы – кез келген жазбаша мәтіннің кіріспе, негізгі бөлім және қорытындыдан тұруы талап етіледі. Кіріспеде тақырып ашылып, мәтіннің негізгі бағыты көрсетіледі. Негізгі бөлімде ой толығымен жеткізіліп, дәлелдер, мысалдар келтіріледі. Қорытынды бөлім – мазмұнды тұжырымдап, негізгі ойды қорытындылайды. Бұл құрылым мәтінді түсінуді жеңілдетеді және жазылымның әсерлі болуына ықпал етеді.

2. Грамматикалық және орфографиялық сауаттылық

Жазылымдағы тілдік дұрыстық – маңызды бағалау критерийі. Ол грамматика мен орфографияның дұрыс қолданылуын қамтиды. Грамматикалық сауаттылық – сөйлем құрылымы, етістіктің шақтары, септік, сөз таптарының үйлесімділігі сияқты грамматикалық нормалардың сақталуы. Қате көп болған жағдайда мәтіннің түсініктігі төмендеп, бағасы төмендейді. Орфографиялық сауаттылық – сөздерді дұрыс жазу, тыныс белгілерін орынды пайдалану. Бұл жазылымның кәсіби деңгейін және оқырманға жеткізушілігін арттырады.

3. Сөз байлығы және стильдік бірізділік

Жазылым тапсырмаларында қолданылатын лексика мен стиль де бағалау критерийлері қатарына жатады. Сөз байлығы – тәжірибешінің тақырыпқа сәйкес және мағыналы сөздер мен тіркестерді қолдануы. Қайталаулардың аз болуы және синонимдер қолдану мәтіннің бай және тартымды болуын қамтамасыз етеді. Стильдік бірізділік – мәтіннің белгілі бір стильде жазылуы (ресми, бейресми, ғылыми, публицистикалық және т.б.). Стильдің өзгермей, мақсатқа сай келуі мәтінді кәсіби және сенімді етеді.

4. Логикалық байланыс пен ойдың жүйелілігі

Жазылымдағы логика – мәтіннің бөлімдері арасындағы және сөйлемдер арасындағы байланыстардың үйлесімділігіне байланысты. Логикалық байланыс – мәтіндегі идеялар мен ойлар бірінен соң бірі түсінікті және мақсатқа сай жалғасуы қажет. Бұл үшін байланыстырушы сөздер мен конструкциялар (мысалы, «сондықтан», «яғни», «екіншіден», «сонымен қатар») қолданылуы тиіс. Ойдың жүйелілігі – автордың негізгі идеясы айқын, дәлелдері нақты және олар бір-біріне байланысты болуы керек. Ойлар шатаспауы, тақырыптан ауытқымауы маңызды.

Айтылым дағдысын бағалау барысында қолданылатын критерийлер тестіленушінің ауызша тілдесім әрекетін жан-жақты сипаттайды және оның тілдік, коммуникативтік қабілеттерін кешенді түрде айқындауға мүмкіндік береді. Бұл критерийлер сөйлеу мәдениетін, тілдік нормаларды сақтау деңгейін бағалауға бағытталған. Біріншіден, сөйлеудің анықтылығы мен мәнерлілігі айтылым сапасының негізгі көрсеткіштерінің бірі. Айтылған ойдың нақты, түсінікті әрі әсерлі жеткізілуі тыңдаушының қабылдауына тікелей әсер етеді. Бұл аспект сөйлеушінің логикалық жүйелілігін, тілдік нормаларды сақтауын және интонациялық өрнекті орынды қолдануын қамтиды. Мәнерлі сөйлеу тілдің көркемдік және экспрессивтік мүмкіндіктерін дұрыс пайдалану арқылы жүзеге асады. Екіншіден, грамматикалық дұрыс құрылым айтылымның тілдік сауаттылығын сипаттайды. Тестіленуші сөйлемдерді морфологиялық және синтаксистік ережелерге сай құрастырып, сөздердің байланысын дұрыс орнатуы тиіс. Грамматикалық дұрыстық сөйлеудің логикалық тұтастығын қамтамасыз етіп, тыңдаушының назарын негізгі мазмұнға шоғырландыруға мүмкіндік береді. Үшіншіден, дыбыстау ерекшеліктері (акцент және интонация) айтылымның фонетикалық мәдениетін көрсетеді. Дұрыс дыбыстау, сөз екпінін және сөйлем интонациясын сақтау сөйлеудің табиғилығын арттырады. Акценттің шамадан тыс басым болмауы, дауыс ырғағы мен кідірістердің орынды қолданылуы сөйлеушінің тілдік мәдениетінің жоғары деңгейін білдіреді. Төртіншіден, лексикалық қор және сөйлеу қарқыны де маңызды бағалау өлшемдері болады. Сөздік қордың жеткілікті болуы сөйлеушінің ойды әртүрлі тілдік құралдар арқылы жеткізу қабілетін көрсетсе, сөйлеу қарқынының үйлесімділігі тыңдаушының мәтінді қабылдауына әсер етеді: тым жылдам немесе баяу сөйлеу қарым-қатынас тиімділігін төмендетуі мүмкін [9-13].

Айтылымдағы бағалау критерийлері тестіленушінің тілдік сауаттылығын, сөйлеу мәдениетін кешенді түрде бағалауға мүмкіндік береді. Бұл критерийлердің барлығы тілдік тұлғаның қалыптасуына, оның өз ойын еркін, анық және әсерлі жеткізе алуына бағытталған.

ҚАЗТЕСТ жүйесі бойынша тестілеу нәтижесі көрсеткендей, сөйлеу әрекетінің өнімді түрлері Жазылым және Айтылым бойынша талдаулар жүргізілу барысында, еліміздің кейбір аймақтарында жауап беру нәтижелері – тілдік білімді аймақтық, әлеуметтік-лингвистикалық және психоллингвистикалық тұрғыдан түсіндіруді қажет ететін тұстары бар екендігін көрсетті. Қазақ тілін меңгеру деңгейін аймақтық контексте талдау соңғы жылдары лингводидактика мен социоллингвистикада өзекті бағыттардың біріне айналды. Тестілеу нәтижелері көрсеткендей, Қазақстанның оңтүстік аймақтарындағы тестіленушілер (әсіресе Түркістан, Жамбыл, Қызылорда облыстары) айтылым бойынша жоғары көрсеткіштерге, ал жазылым бойынша салыстырмалы түрде төмен нәтижелерге ие. Бұл құбылысты ауызекі сөйлеу мәдениеті басым аймақтардың тілдік тәжірибесімен, жазба тілдің нормаларын меңгеру ерекшеліктерімен және психоллингвистикалық факторлармен түсіндіруге болады.

Социоллингвистикалық фактор: ауызекі тілдің басымдығы. Оңтүстік аймақтарда қазақ тілі тұрмыстық және қоғамдық коммуникацияның негізгі құралы ретінде кең қолданылады. Бұл өңірлерде қазақ тілі табиғи ортада қолданыс табатын тірі тілдік кеңістік болып саналады [14].

Сондықтан тестіленушілердің:

- айтылым қабілеті (ауызекі тілде ойды еркін жеткізу, тілдік интонация, сөйлеу қарқыны) жоғары деңгейде қалыптасқан;
- ал жазылым – яғни грамматикалық нормалар мен орфографиялық ережелерді саналы қолдануды қажет ететін дағды – салыстырмалы түрде жасанды ортада қалыптасады.

Тілдің ауызекі формасы табиғи жолмен меңгерілетіндіктен, оңтүстік аймақ тестіленушілері көбіне коммуникативтік құзыреттілік тұрғысынан жақсы нәтиже көрсетеді, бірақ грамматикалық және орфографиялық нормаларды жазба түрде рәсімдеуде қиындыққа кезігеді.

Лингвистикалық фактор: диалект және ауызекі ерекшеліктердің әсері. Оңтүстік аймақта сөйленіс тобына тән бірқатар диалектілік және фонетикалық ерекшеліктер жазба тіл нормасынан өзгеше болып келеді.

Мысалы:

- дыбыстық ассимиляция («жүргі» → «жүрді» типтес);
- кейбір сөздердің ауызекі нұсқада жиі қолданылуы («бәсе», «қойшы енді» т.б.);
- етістік формаларының қарапайым түрлерін жиі қолдану.

Осы ерекшеліктер сөйлеуде табиғи және түсінікті болғанымен, жазба жұмыста қате ретінде тіркеледі.

Сондықтан оңтүстік тестіленушілердің жазылым нәтижесіне диалектілік интерференция әсер етеді.

Психолінгвистикалық фактор: сөйлеу мен жазу арасындағы когнитивтік айырмашылық. Психолінгвистика тұрғысынан айтқанда, айтылым мен жазылым әртүрлі когнитивтік процестерді іске қосады:

- Айтылым – жедел, автоматтандырылған, табиғи әрекет;
- Жазылым – жоспарлауды, грамматикалық бақылауды және тілдік нормаларды саналы қадағалауды талап ететін күрделі әрекет.

Оңтүстік аймақтарда тілдік тәжірибе негізінен ауызекі қарым-қатынасқа бағытталғандықтан, тестіленушілердің ойлау жылдамдығы мен сөйлеу қарқыны жоғары, бірақ жазба мәтін құрастыру кезінде ой жүйелілігі мен құрылымдық ұйымдастыру әлсіз көрінуі мүмкін.

Әдістемелік фактор: жазба тілдің оқыту тәжірибесінің шектеулілігі. Көптеген мектептер мен оқу орталықтарында қазақ тілін оқыту ауызекі қарым-қатынасқа бағытталған, ал жазба дағдысына аз уақыт бөлінеді.

Оңтүстік аймақтарда жазу мәдениетіне арнайы көңіл бөлу көбіне жоғары сыныптар мен емтихандық дайындық кезеңінде ғана іске асады. Ал тілдік дағдылардың тең дамуы үшін айтылым мен жазылымның бір-бірімен интеграцияланған оқытылуы қажет. Бұл талап орындалмаған жағдайда, тестіленушілерде коммуникативтік тепе-теңдік бұзылады: яғни ауызекі тіл күшті, жазба тіл әлсіз қалыптасады.

Мәдени-коммуникативтік фактор: тілдік орта мен жазу тәжірибесінің айырмашылығы. Оңтүстік өңірлердегі қазақтілді қоғамда ауызекі коммуникацияның мәдени беделі жоғары, ал жазба тіл – ресми және формалды ортаға тән. Сөйлеу арқылы эмоциялық, экспрессивтік қатынас орнату дәстүрі күшті болғандықтан, тестіленушілер интонация, дыбыстау және мағыналық екпін қоюды жақсы меңгереді, бірақ жазба тілдің бейтарап, ресми, құрылымды сипатына бейімделу қиын. Бұл айырмашылық М. Халидидің «сөйлеу тілі мен жазба тілдің функционалдық стильдік ерекшелігі» туралы теориясымен түсіндіріледі [15].

Зерттеу нәтижелерін төмендегі кестелерден көруге болады. 2025 жылғы тестіленушілердің нәтижелері алынды. Бұл көрсеткіштер қатысушылардың жақсы және жоғары деңгейге жеткенін білдіреді (3-кесте).

3-кесте - Жоғары балл көрсеткіштері (31-50 ұпайлар қосындысы)

Аймақ	Жазылым (31-50 балл)	Айтылым (31-50 балл)	Айырмашылық	Қайсысы жоғары
Шымкент	1082	1366	+284	Айтылым
Жамбыл (Тараз)	312	361	+49	Айтылым
Қызылорда	388	439	+51	Айтылым
Түркістан	155	189	+34	Айтылым

Зерттеу нәтижелері Шымкент қаласы, Жамбыл, Қызылорда және Түркістан облыстары бойынша алынған мәліметтер негізінде талданды. Нәтижелер көрсеткендей, барлық төрт аймақта айтылым бөлігінен жиналған баллдар жазылым нәтижелерінен жоғары болып шықты. Бұл тенденция оңтүстік өңірлерде ауызша тілдік қатынастың басым дамығанын айғақтайды.

Шымкент қаласында айырмашылық айтарлықтай жоғары – айтылым көрсеткіші жазылымнан 284 қатысушыға артық. Бұл құбылыс аталған өңірде тілдік орта мен ауызша қатынас тәжірибесінің жоғары деңгейін көрсетеді.

Жамбыл облысында айтылым нәтижелері жазылымнан 49 қатысушыға, ал Қызылорда облысында 51 қатысушыға жоғары көрсеткіш көрсетті. Бұл деректер де оңтүстік өңірлердегі ауызша тілдік дағдылардың басымдығын растайды.

Түркістан облысында айырмашылық салыстырмалы түрде аз (+34 қатысушы), дегенмен айтылым көрсеткіші мұнда да алдыңғы орында. Бұл облыста жазылым мен айтылым деңгейлері шамалас дамығанымен, ауызша тілді қолдану дағдысы басымдық танытады.

Аталған нәтижелер оңтүстік аймақтарда қатысушылардың ауызша тілді белсенді қолданатынын және бұл дағдының табиғи коммуникациялық тәжірибеде жиі кездесетінін көрсетеді. Ал жазылым дағдысы, керісінше, оқу және ресми қарым-қатынас контекстінде шектеулі қолданылу салдарынан баяу дамып келеді. Бұл жағдай тіл үйрету процесінде жазылымға бағытталған тапсырмалардың үлесін арттыру қажеттігін көрсетеді.

Қорытынды

Жазылым және айтылым дағдылары тестіленушінің тілдік құзыреттілігінің негізгі көрсеткіштері. Жазылым тестіленушінің ойды логикалық, мәдени және коммуникативтік тұрғыдан құрылымдап, дәлелді түрде жеткізе алу қабілетін айқындайды. Айтылым болса, ауызша қатысымдағы икемділікті, тіл мәдениетін, қарым-қатынас шеберлігін және коммуникациялық стратегияларды бағалауға мүмкіндік береді.

Әдіснамалық тұрғыдан алғанда, бұл екі дағдыны дамыту және бағалау тестіленушінің когнитивтік, коммуникативтік және мәдени құзыреттерін кешенді түрде айқындайтын маңызды көрсеткіш. Жазылым тапсырмалары, әсіресе эссе жазу, тілдік білім, логикалық ойлау, стильдік сәйкестік, пікір білдіру қабілеті және мәдениетаралық коммуникацияны қатар тексеруге мүмкіндік береді. ҚАЗТЕСТ жүйесінде эссе тестіленушінің жазбаша сауаттылық деңгейін ғана емес, сонымен қатар ұлттық құндылықтарға сай ойлау стилін және тілдік-мәдени бейімділігін бағалайтын маңызды құрал ретінде қызмет етеді.

Зерттеу нәтижелері кейбір аймақтардағы тестіленушілердің айтылымнан жоғары, ал жазылымнан төмен нәтиже көрсетуінің бірнеше себептерін анықтады:

1. Ауызекі тілдің күнделікті қолданыстағы басымдығы;
2. Диалектілік ерекшеліктердің жазба нормаға әсері;
3. Жазылымның психоллингвистикалық тұрғыдан когнитивтік күрделілігі;
4. Жазба дағдысын жетілдіруге бағытталған әдістемелік жұмыстың жеткіліксіздігі;
5. Мәдени-коммуникативтік құндылықтардың негізінен ауызша сөйлеу тілінде көрінуі.

Бұл жағдайды түзету үшін ұсынылады: жазылым мен айтылымды біріктіріп оқыту әдістерін енгізу, аймақтық тілдік ерекшеліктерді ескеретін оқу материалдарын бейімдеу, сондай-ақ жазба сауаттылықты коммуникативтік тұрғыда дамыту.

Зерттеу барысында оңтүстік аймақ тестіленушілерінің жазылымдағы негізгі мәселелері орфографиялық және синтаксистік қателіктермен байланысты екені анықталды, бұл жазба дағдыларын жетілдіру қажеттілігін көрсетеді. Ал айтылым көрсеткіштері салыстырмалы түрде тұрақты болып, аймақтық айырмашылықтардың минималды екенін дәлелдеді.

Қорыта айтқанда, жазылым және айтылым тапсырмалары қазақ тілін үйрету мен бағалауда кешенді әдістемелік құрал ретінде маңызды рөл атқарады. Олар тестіленушінің тілдік құзыреттілігін толық бағалауға, когнитивтік және коммуникативтік дағдыларын дамытудың бағыттарын анықтауға мүмкіндік береді, сонымен қатар ұлттық контекст пен мәдени ерекшеліктерді ескере отырып, білім беру әдістемесін жетілдіруге үлес қосады.

Әдебиеттер тізімі

1. Қазақстан Республикасының «Тіл туралы» Заңы. – Астана, 1997. – 11 шілде, № 151-І.
2. ҚАЗТЕСТ жүйесінің әдістемелік-нормативтік құжаттары / ҚР Ғылым және жоғары білім министрлігі. – Астана : Ұлттық тестілеу орталығы, 2023.
3. «ҚАЗТЕСТ» қазақ тілін меңгеру деңгейін бағалау жүйесі бойынша қағидаларды бекіту туралы. Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрінің 2024 жылғы 23 қыркүйектегі № 458 бұйрығы. – Астана, 2024.
4. Қазақстан Республикасында тіл саясатын дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасы. ҚР Үкіметінің 2023 жылғы 16 қазандағы № 914 қаулысы. – Астана, 2023.
5. Bloom B. S. Taxonomy of Educational Objectives: The Classification of Educational Goals. – New York : Longmans, Green, 1956. – 207 p.
6. Flower L., Hayes J. A cognitive process theory of writing // College Composition and Communication. – 1981. – Vol. 32, № 4. – P. 365–387. - <http://dx.doi.org/10.2307/356600>
7. Hymes D. On communicative competence // Sociolinguistics / J. B. Pride, J. Holmes (Eds.). – Harmondsworth : Penguin, 1972. – P. 269–285.
8. Тоғызбай Н. Б. Жазылым тапсырмаларының жаңа сипаты // Білім айнасы. – 2021. – 3 маусым. – <https://bilimainasy.kz/zhazylym-tapsyrmalaryny-zhana-sipaty/>.
9. ҚР СТ 1926-2009. Қазақ тілін меңгерудің коммуникативтік тілдік құзыреттіліктері. Қарапайым деңгей. Жалпы меңгеру. – Астана : Мемстандарт, 2009.
10. ҚР СТ 1928-2009. Қазақ тілін меңгерудің коммуникативтік тілдік құзыреттіліктері. Базалық деңгей. Жалпы меңгеру. – Астана : Мемстандарт, 2009.
11. ҚР СТ 1929-2009. Қазақ тілін меңгерудің коммуникативтік тілдік құзыреттіліктері. Орта деңгей. Жалпы меңгеру. – Астана : Мемстандарт, 2009.
12. ҚР СТ 1925-2009. Қазақ тілін меңгерудің коммуникативтік тілдік құзыреттіліктері. Ортадан жоғары деңгей. Жалпы меңгеру. – Астана : Мемстандарт, 2009.
13. ҚР СТ 1927-2009. Қазақ тілін меңгерудің коммуникативтік тілдік құзыреттіліктері. Жоғары деңгей. Жалпы меңгеру. – Астана : Мемстандарт, 2009.
14. Айтбаева Г. Қазақстандағы қазақ тілін меңгеру деңгейі: аймақтық аспект. – Алматы : Қазақ университеті баспасы, 2018. – 148 б.
15. Halliday M. A. K. Language as Social Semiotic: The Social Interpretation of Language and Meaning. – London : Edward Arnold, 1978. – 256 p.

I. Sagindikov, G. Yersultanova, N. Toyzbay, N. Zhumakhanova

OPEN-ENDED TEST TASKS IN THE KAZTEST SYSTEM: FEATURES OF WRITING AND SPEAKING COMPONENTS

The article comprehensively examines the scientific and methodological foundations of open-ended test tasks in the KAZTEST system and their role in the complex assessment of language competence. The study provides a detailed analysis of the characteristics of open-ended tasks, their brief content, the structure and components of writing and speaking skills, as well as the criteria used for their evaluation. Open-format tasks are designed not for choosing predefined answers but for assessing the test taker's ability to express their thoughts freely, logically, and grammatically correctly. This approach enables the evaluation of the ability to apply linguistic knowledge in real-life situations, as well as communicative and cognitive skills, creativity, and cultural identity. Writing and speaking skills are examined through the lens of Bloom's taxonomy and communicative competence theory, highlighting their cognitive, sociolinguistic, and psycholinguistic

aspects. A comparative analysis of regional test results revealed that speaking performance tends to be higher in southern regions, while writing scores are lower. This disparity is linked to the predominance of oral communication in the language environment and limited experience with written language. The article provides methodological recommendations for improving the quality of Kazakh language proficiency assessment, integrating the teaching of writing and speaking, and developing an evaluation system that takes into account the national and cultural context.

Keywords: KAZTEST, open-ended test tasks, writing, speaking, assessment criteria, language competence.

И.У. Сагиндиқов, Г.С. Ерсултанова, Н.Б. Тоғызбай, Н.Н. Жумаханова

ОТКРЫТЫЕ ТЕСТОВЫЕ ЗАДАНИЯ В СИСТЕМЕ КАЗТЕСТ: ОСОБЕННОСТИ ЗАДАНИЙ ПО ПИСЬМУ И ГОВОРЕНИЮ

В статье всесторонне рассматриваются научно-методологические основы открытых тестовых заданий в системе КАЗТЕСТ и их роль в комплексной оценке языковой компетенции. В ходе исследования подробно проанализированы особенности открытых тестовых заданий, их краткое содержание, структура и содержание умений письма и говорения, а также критерии их оценки. Открытые задания направлены не на выбор готовых ответов, а на выявление способности тестируемого свободно, логично и грамматически правильно выражать собственную мысль. Такой подход позволяет оценить умение применять языковые знания в реальных жизненных ситуациях, а также коммуникативные и когнитивные навыки, творческие способности и культурную идентичность. Навыки письма и говорения рассматриваются с позиции таксономии Блума и теории коммуникативной компетенции, при этом анализируются их когнитивные, социолингвистические и психолингвистические аспекты. В ходе исследования письменных и устных заданий сравнительный анализ региональных результатов показал, что в южных регионах преобладают показатели по говорению, в то время как результаты по письму остаются низкими. Это связано с ориентацией языковой среды на устное общение и недостаточным опытом письменной речи. В статье даны методические рекомендации по совершенствованию качества оценки уровня владения казахским языком, интегрированному обучению письму и говорению, а также по развитию системы оценки, учитывающей национально-культурный контекст.

Ключевые слова: КАЗТЕСТ, открытые тестовые задания, письмо, говорение, критерии оценивания, языковая компетенция.

References

1. Kazakhstan Respublikasynyng «Til turaly» Zangy [Law of the Republic of Kazakhstan "On Languages"]. (1997, 11 шілде). № 151-І.
2. QR Ghylym jane joghary bilim ministrliги. (2023). *QAZTEST jüiesining adistemelik-normativtik qujattary* [Methodological and regulatory documents of the KAZTEST system]. Ul'tyq testileu ortalyghy.
3. QR Ghylym jane joghary bilim ministri. (2024, 23 қыркүйек). «QAZTEST» qazaq tilin mengeru denggeiin baghalau jüiesi boıynsha qaghidalardy bekıtu turaly. № 458 büiryghy.
4. QR Ükimeti. (2023, 16 қазан). *Kazakhstan Respublikasynda til sayasatyn damytudyng 2023-2029 jyldargha arnalghan tujurydamasy*. № 914 qaulы.
5. Bloom, B. S. (1956). *Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals*. Longmans, Green.
6. Flower, L., & Hayes, J. (1981). A cognitive process theory of writing. *College Composition and Communication*, 32(4), 365-387. <http://dx.doi.org/10.2307/356600>
7. Hymes, D. (1972). On communicative competence. In J. B. Pride & J. Holmes (Eds.), *Sociolinguistics* (pp. 269-285). Penguin.
8. Toghizbai, N. B. (2021, 3 маусым). *Zhazylym tapsyrmalarynyng jana sipaty* [New nature of writing tasks]. Bilim ainasy. <https://bilimainasy.kz/zhazylym-tapsyrmalaryny-zhana-sipaty/>

9. Memstandart. (2009). *QR ST 1926-2009. Qazaq tilin mengeruding kommunikativtik tildik quzyrettilikteri. Qarapaiym denggei. Jalpy mengeru.*
10. Memstandart. (2009). *QR ST 1928-2009. Qazaq tilin mengeruding kommunikativtik tildik quzyrettilikteri. Bazalyq denggei. Jalpy mengeru.*
11. Memstandart. (2009). *QR ST 1929-2009. Qazaq tilin mengeruding kommunikativtik tildik quzyrettilikteri. Orta denggei. Jalpy mengeru.*
12. Memstandart. (2009). *QR ST 1925-2009. Qazaq tilin mengeruding kommunikativtik tildik quzyrettilikteri. Ortadan joghary denggei. Jalpy mengeru.*
13. Memstandart. (2009). *QR ST 1927-2009. Qazaq tilin mengeruding kommunikativtik tildik quzyrettilikteri. Joghary denggei. Jalpy mengeru.*
14. Aitbaeva, G. (2018). *Kazakhstandaghy qazaq tilin mengeru denggeii: Aimaqtyq aspekt* [The level of Kazakh language proficiency in Kazakhstan: Regional aspect]. Qazaq universiteti baspasy.
15. Halliday, M. A. K. (1978). *Language as social semiotic: The social interpretation of language and meaning*. Edward Arnold.

Авторлар туралы мәлімет:

Сагиндиков Исатай Умирзакович – педагогика ғылымдарының кандидаты, ҚРҒЖБМ «Ұлттық тестілеу орталығы» ШЖҚ РМК Ғылыми зерттеу мен психометрика зертханасының бас ғылыми қызметкері, Астана, Қазақстан Республикасы, e-mail: isatay60@mail.ru

Ерсултанова Гүлнұр Серікбаевна – Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің докторанты, ҚР ҒЖБМ «Ұлттық тестілеу орталығы» ШЖҚ РМК ҚАЗТЕСТ жүйесін дамыту жөніндегі басқарманың басшысы, Астана, Қазақстан Республикасы, e-mail: e_gulnura@mail.ru

Тоғызбай Нұргүл Батырбекқызы (автор-корреспондент) – магистр, ҚР ҒЖБМ «Ұлттық тестілеу орталығы» ШЖҚ РМК, ҚАЗТЕСТ жүйесін дамыту жөніндегі басқарма, Тест тапсырмаларын қалыптастыру ғылыми-әдістемелік зертханасының меңгерушісі, Астана, Қазақстан Республикасы, e-mail: nur83b@mail.ru

Жумаханова Назым Нургазиновна – магистр, ҚР ҒЖБМ «Ұлттық тестілеу орталығы» ШЖҚ РМК, ҚАЗТЕСТ жүйесін дамыту жөніндегі басқарма, Тест тапсырмаларын қалыптастыру ғылыми-әдістемелік зертханасының жетекші сарапшысы, Астана, Қазақстан Республикасы, e-mail: 8533467@mail.ru

Сведения об авторах:

Сагиндиков Исатай Умирзакович – кандидат педагогических наук, главный научный сотрудник лаборатории научных исследований и психометрики РГП на ПХВ «Национальный центр тестирования» МНВО РК, г. Астана, Республика Казахстан, e-mail: isatay60@mail.ru

Ерсултанова Гүлнұр Серікбаевна – докторант Евразийского национального университета имени Л.Н. Гумилева, руководитель управления по развитию системы КАЗТЕСТ РГП на ПХВ «Национальный центр тестирования» МНВО РК, г. Астана, Республика Казахстан, e-mail: e_gulnura@mail.ru

Тоғызбай Нұргүл Батырбекқызы (автор-корреспондент) – магистр, заведующий научно-методической лабораторией по формированию тестовых заданий управления по развитию системы QAZTEST, РГП на ПХВ «Национальный центр тестирования», Астана, Республика Казахстан, e-mail: nur83b@mail.ru

Жумаханова Назым Нургазиновна – магистр, ведущий эксперт научно-методической лабораторией по формированию тестовых заданий управления по развитию системы QAZTEST, РГП на ПХВ «Национальный центр тестирования» МНВО РК, Астана, Республика Казахстан, e-mail: 8533467@mail.ru

Information about authors:

Sagindikov Issatay Umirzakovich – Candidate of Pedagogical Sciences, Chief Researcher at the Laboratory of Scientific Research and Psychometrics «National Testing Center» of the Ministry of Science and Higher Education of the Republic of Kazakhstan, Astana, Republic of Kazakhstan, e-mail: isatay60@mail.ru

Gulnur Serikbaevna Yersultanova – PhD student at L.N. Gumilyov Eurasian National University, Head of the Department for the Development of the KAZTEST System, Republican State Enterprise on the Right of Economic Management «National Testing Center» of the Ministry of Science and Higher Education of the Republic of Kazakhstan, 1/1 Rodnikovaya Street, 010008, Astana, Republic of Kazakhstan, e-mail: e_gulnura@mail.ru

Nurgul Batyrbekkyzy Togyzbay (corresponding author) – Master, Head of the Scientific and Methodological Laboratory for Test Development, Department for the Development of the QAZTEST System, Republican State Enterprise on the Right of Economic Management «National Testing Center» of the Ministry of Science and Higher Education of the Republic of Kazakhstan, Astana, Republic of Kazakhstan, e-mail: nur83b@mail.ru

Dzhumakhanova Nazym Nurgazinovna – Master, leading expert of the Scientific and Methodological Laboratory for Test Development, Department for the Development of the QAZTEST System, Republican State Enterprise on the Right of Economic Management «National Testing Center» of the Ministry of Science and Higher Education of the Republic of Kazakhstan, Astana, Republic of Kazakhstan, e-mail: 8533467@mail.ru